

Boekverslag Scholieren.com

Der Schimmelreiter door Theodor Storm

anoniem

Der Schimmelreiter

Zakelijke gegevens

Auteur: Theodor Storm

Titel: Der Schimmelreiter

Uitgever: Wolters- Noordhoff

Plaats uitgever: Groningen

Jaar van uitgave: 1994, deel van de vijfdelige serie "Buchfinken"

Datum eerste druk: 1888

Aantal bladzijden: 106

Verdieping

Win

een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door: **NHTV** internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Ontdek de leukste stad van het zuiden!
OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door:
NHTV Internationaal
hoger onderwijs
Breda

scholieren
.com

Op een stormachtige avond komt een ruiter op een dijk in Noord Friesland een spookachtig gestalte op een witte schimmel tegen. Als hij dit in de plaatselijke herberg verteld, wordt hem het verhaal verteld, van “der schimmelreiter” : Hauke Haien wil van kinds af aan al dijkgraaf worden, daarvoor heeft hij wel de kennis, maar niet het land. Uiteindelijk werkt hij zich op, tot knecht van de huidige dijkgraaf, en wordt verliefd op zijn dochter. Als alle ouders dood zijn, trouwen zij elkaar, en Hauke wordt alsnog gekozen tot dijkgraaf. Als hij echter met puur technisch inzicht, een nieuwe dijk wil bouwen, haalt hij zich de woede van velen op de hals. De meeste dorpingen zijn zwaar bijgelovig, en zij vertrouwen een nieuwe dijk niet, als er geen levend wezen in is gegooid. Daarnaast roddelt iedereen dat zijn schimmel het beest van de duivel zou zijn. Daardoor durft Hauke niks meer te zeggen, over de staat van de oude dijk. Als er uiteindelijk een stormvloed komt, breekt de oude dijk door, Terwijl vele dorpingen de nieuwe dijk door willen prikken om het onheil af te wenden, bijgelovig als ze zijn. Als hierbij Haukes vrouw en kind omkomen, stort hij zichzelf met paard en al in het water. Onbegrepen sterft hij, en elke keer als er een dijkbreuk opkomt is, ziet men de schim van Hauke en zijn paard nog.

Als de verteller net uitvertelt is ziet de ruiter in de verte de dijk doorbreken.

De verhaaltechniek

In vele opzichten is het te merken dat dit een boek is, wat zo'n 120 jaar geleden is geschreven. Het kostte me dan ook aanzienlijk meer moeite als de vorige twee boeken die ik gelezen heb. De schrijfstijl was vrij ouderwets. Sommige woorden, zoals Demat, Geest, Hallig, zijn in geen enkel woordenboek te vinden.

Waarschijnlijk is het Noord-Fries dialect. Ook het woord ihr wordt vaak als persoonsvorm enkelvoud gebruikt, waarin het zoiets als ge of gij betekent. Zinnen zijn vaak lang, met soms wel 5 bijzinnen eraan vastgeplakt. Andere zinnen zitten zo vol met lange niet op Nederlands lijkende woorden, of constructies, dat het meerdere keren lezen vergt om de essentie of betekenis te snappen. Toch leest het verhaal vrij vlug weg. De opzet is simpel, en er worden, in tegenstelling tot veel andere literatuur, weinig psychologische analyses gegeven, waardoor het verhaal wel lekker doorloopt.

Het verhaal speelt zich in twee verschillende tijden en perspectieven af. Als eerste is daar de tijd en het perspectief van de ruiter, die zich door de schoolmeester het verhaal laat vertellen. Dit is dan ook een ik-perspectief. Deze verhaallijn speelt zich af zo rond 1888, de tijd waarin het boek geschreven is. Slechts twee ruimtes spelen hier een rol: de dijk, waarop de ik-persoon ‘der schimmelreiter’ ziet, en de herberg waar hij het verhaal hoort.

De tweede verhaallijn speelt zich veel eerder af, zo rond 1750. Deze verhaallijn wordt verteld door de schoolmeester uit de eerste verhaallijn, als een soort plaatselijke legende. Dit is het verhaal over Hauke. Het speelt zich op dezelfde plek, in een andere tijd af. En wordt verteld in personaal perspectief. Ook hier neemt de dijk, naast de zee, een voorname plek in.

De hoofdrolspeler is Hauke, over wie het hele verhaal handelt. Zijn leven wordt als het ware beschreven. Bijfiguren zijn onder te verdelen in dungezaaide helpers, Vooral zijn vrouw en zijn kind, en tegenstanders, waarbij eigenlijk het hele dorp in aanmerking komt. Maar vooral Ole Peters, een van 'gevolmachtigden', heeft meer macht als hersens, en overtuigt het hele dorp dan ook meerdere malen van raar bijgeloof over Hauke of over zijn nieuwe dijk. Uiteindelijk is Ole ook degene, die het commando geeft om de nieuwe dijk kapot te maken bij springtij. Hij denkt zo het noodlot van het dorp af te kunnen wenden.

Thematiek

De hoofdgedachte: Hauke wordt ondanks zijn bijdrage aan het dorp, slechts verguisd door het bijgeloof en de vastgeroeste gebruiken welke onder de dorpingen heersen.

Motieven: Veel wordt er gesproken over de duivel, en de god. Daarnaast draait veel om oude bijgeloven en gebruiken, zoals het doneren van een levend wezen bij het bouwen van een nieuwe dijk, en de verplichting dat een toekomstig dijkgraaf flink wat land moet hebben. Ook de schimmel van Hauke, die meteen wordt aangezien als het ros van de duivel, is tekenend voor deze bekrompenheid.

Sleutelmotieven zijn er ook genoeg te vinden. Zo zijn er natuurlijk de dijk en de zee, die veel door het hele boek voorkomen en de tegenstelling uitdrukken, in de relatie die de mens met de natuur heeft.

Verband: Alhoewel Hauke Haien een geweldige dijk aan het dorp heeft geschonken, wordt hij slechts herinnerd door de schimmel en hij. Het bijgeloof heeft van Hauke een mythisch figuur gemaakt, niet om hetgeen wat hij echt was, maar om hetgeen de mensen wilde geloven: der Schimmelreiter. Daarnaast is het in de andere verhaallijn een schimmel, die de ik-persoon op zijn pad tegenkomt.

Het einde van het boek.

Eerst komen Elke en Hauke erachter, dat hun kind, Wienke, zwakzinnig is. Alhoewel ze er al langer over twijfelden, heeft Elke dit nu eindelijk uitgesproken. Ze is bang, dat Hauke hierom bij haar weg wil gaan, maar hij beloofd haar plechtig dat hij nooit bij haar weg zal gaan.

Na nieuwjaar krijgt Hauke een flinke doodsbedreigende griep, maar hij herstelt hier gelukkig weer van. Als hij dan op gegeven moment de dijk gaat controleren, na een storm, ontdekt hij dat de nieuwe dijk het goed gehouden heeft, maar de oude dijk vol met muizenholen zit, en voor een flink deel is weggeslagen door de vloed

De volgende dag belegt hij een vergadering met de ander bestuursleden van zijn dorp. Alhoewel hij de ernst van de situatie duidelijk probeert te maken, Gaat vooral Ole Peters in tegen het idee, dat er gigantisch veel moet worden opgeknapt om de dijk tegen springtij te beschermen. Gedesillusioneerd als hij is, door de vele hoon die hij over zich heen heeft gekregen van zijn dorpsgenoten, probeert hij Ole's standpunt aan te nemen, en zegt hij toe, dat hij de volgende dag opnieuw zal kijken naar de situatie.

De volgende dag kijkt hij weer, maar denkt dan te zien, dat hij zich vergist heeft. Dat wil hij ook graag zien, wat zou de hele oude dijk ook nog eens aangepast moeten worden naar zijn nieuwe model, dan zou het dorp waarschijnlijk tegen hem in opstand komen. Hij besluit dus de dijk slechts een klein beetje aan te passen. Een half jaar later is het Stormvloed. Als dan ook nog eens de wind draait is het springtij, en weet Hauke, dat het erom zal spannen of de dijken het houden of niet. Hij heeft op strategische plekken langs de oude dijk mannen neergezet, om deze bij losgeslagen stukken grond meteen aan te laten vullen. Als hij echter 's nachts op weg gaat, staat geen enkele man meer op zijn aangewezen plek. Terwijl het dorp zich evacueert, komt Hauke erachter dat de mannen zijn nieuwe dijk aan het doorgraven zijn. Op commando van Ole peters blijken zij deze dijk door te graven, omdat ze geloven dat de oude dijk dan gered wordt. Op het moment dat Hauke de mannen wil stoppen, breekt de oude dijk en de polder loopt onder. Zijn vrouw Elke en dochter Wienke, die eigenlijk veilig zit in de verhoogde woning, wordt gek van angst om Hauke en besluit er met de koets op uit te gaan. Ze ziet het gat in de dijk echter over het hoofd, en verdwijnt in de kolkende watermassa. Gek van verdriet stort Hauke zich er dan achteraan. Hiermee eindigt de schoolmeester zijn verhaal.

Dit einde is natuurlijk het einde van Haukes leven en het enige juiste wat hij had kunnen doen. Was hij blijven leven, dan was alles wat hem lief was geweest vergaan geweest. Door zijn dorpsgenoten werd hij niet gewaardeerd, omdat hij hun gekke bijgeloof niet deelde, en zijn dijk werd niet gewaardeerd, omdat hij teveel had gekost, een 'raar' model had en er geen levend wezen voor was opgeofferd. Hauke kreeg dus nooit de waardering die hij voor zijn creatie had moeten krijgen, maar stierf een ongeroemde ondergang. Pas generaties later blijkt natuurlijk wat een geniaal dijkgraaf hij eigenlijk was, omdat hij zijn tijd ver vooruit was. Maar dan bestaat de erfenis van Hauke alleen nog uit de legende van de schimmel met de ruiter met zwarte mantel: der Schimmelreiter.